

Volgens mij zijn er twee groepen mensen: zij die heilig in de “trickle-down” theorie geloven, en zij die er direct doorheen prikken. Gezien de ontwikkelingen in de achterliggende decennia is die eerste groep het grootst, dus om voldoende draagvlak voor dit voorstel te krijgen lijkt het mij belangrijk om niet alleen te wijzen op het overvloedige empirische bewijsmateriaal dat de theorie niet aansluit op de praktijk, maar ook stil te staan bij de theorie zelf.

Het fundament onder de “trickle-down” theorie is naar ik meen te begrijpen een slordige interpretatie van de Laffer-curve: al te hoge belastingen nemen de financiële prikkel weg om je voor de samenleving in te spannen, dus hoe lager de belasting, hoe ijveriger iedereen wordt, hoe groter “de koek” om met elkaar te verdelen, en hoe meer belastinggeld de overheid ondanks het lagere tarief incasseert, omdat de geldstromen waarover belasting valt te heffen groter zijn. De Laffer-curve laat zien dat deze redenering alleen voor hoge belastingtarieven opgaat. Bij lage tarieven werkt het omgekeerd: verandering van het belastingtarief verandert weinig aan de nijverheid, dus kun je als overheid maar beter het tarief verhogen, om over een groter deel van de geldstromen de regie te voeren en zo de welvaart eerlijker te verdelen dan te verwachten valt van het “trickle-down” mechanisme.

Anders gezegd: het “trickle-down” mechanisme bestaat wel, maar heeft ook zijn beperkingen. De kunst is de geldstromen niet te veel maar ook niet te weinig bij te sturen. De huidige situatie ligt buiten het geldigheidsdomein van de “trickle-down” theorie. We zitten in het deel van de Laffer-curve waar juist meer sturing nodig is, bijvoorbeeld middels het onderhavige voorstel.

Ik sta achter dit voorstel, alleen vraag ik mij af waarom voor een aandelenbelang van de STAK van (minimaal) 10 procent is gekozen. Logischer lijkt mij 25 procent. Immers, om een besluit door te drukken dat tegen de belangen van de werknemers ingaat, moet onder de overige aandeelhouders dan een tweederdemeerderheid (50 van de resterende 75 procent) voor dat besluit bestaan, in balans met de zwaarte van een dergelijk besluit.

Een andere mogelijkheid om aandeelhouders met een kortetermijnbelang te ontmoedigen, is vertraging in te bouwen in de winstdeling. Bijvoorbeeld: het dividend wordt niet uitgerekend op basis van de winst in het recentste boekjaar, maar op basis van de gemiddelde winst in de achterliggende tien boekjaren. Dus aandeelhouders die een constructie hebben bedacht om in 2020 een piek in de winst te genereren, moeten hun aandelen nog tot 2030 jaar behouden om volledig de vruchten van die constructie te plukken.

Terzijde: de Laffer-curve kan ook worden aangegrepen om per bedrijf een individueel optimaal belastingtarief te bepalen. De redenering geldt immers voor elk economisch systeem, dus ook voor elk deelsysteem apart. Het kan heel goed zijn dat het optimum voor het totale systeem afwijkt van dat voor een specifiek deelsysteem, dus dat verdere optimalisatie mogelijk is door de belastingtarieven voor verschillende bedrijven te ontkoppelen.

Zolang de omzet van een bedrijf jaar na jaar toeneemt of gelijk blijft, kan het tarief voor dat bedrijf blijkbaar omhoog. Neemt de omzet vervolgens af, dan kan dat reden zijn om het tarief te verlagen of zelfs subsidie te verstrekken, zoals de huidige steun vanwege corona. Het streven is dan niet langer bedrijven winst te laten maken, maar bv Nederland optimaal te laten draaien, door elk onderdeel apart optimaal af te stellen.

Als elk bedrijf presteert naar vermogen, wordt “de koek” om met elkaar te verdelen zo groot mogelijk, en als dan ook nog de overheid zoveel grip op de geldstromen heeft als maximaal haalbaar is, kan de overheid ook het maximale doen om die koek eerlijk te verdelen.